

Любовь, воплощенные в реальное, а не мнимое поведение. Привлечение детей к абсолютным ценностям возможно при условии их воспитания на народных традициях.

Ключевые слова: духовно-нравственные ценности, младший школьник, общечеловеческие ценности, истина, добро, нравственность.

Potapchuk Tatiana. Formation of spiritual-moral values in teachers of young school age as a psychological-pedagogical problem. The article deals with the spiritual and moral values of pupils of junior school age in psychological and pedagogical researches. It is written that the fundamental spiritual and moral values in the works are Christian - Faith, Hope, Love, embodied in real, and not imaginary behavior. Attracting children to absolute values is possible on the condition of their education on the national soil.

Key words: spiritual and moral values, junior schoolboy, universal values, truth, goodness, morality.

Стаття надійшла до редколегії 08.12.2018 р.

УДК 78.071-056.45

Ігор П'явка,

Луцький педагогічний коледж (Луцьк)

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОГО КОМПЛЕКСУ МУЗИЧНО ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ

*Тільки музика має силу формувати характер...
За допомогою музики можна навчити себе розвивати
правильні почуття...*

Аристотель

Стаття присвячена вивченню особливостей становлення мотиваційно-ціннісного комплексу музично обдарованої молоді. З'ясована роль мотиваційної спрямованості особистості як однієї з особливостей становлення та розвитку цінностей.

Ключові слова: особистість, цінності, ціннісне становлення, музична обдарованість, професійна спрямованість, професійна мотивація.

Постановка проблеми. Педагогічна музична психологія вивчає психологічні основи музичного виховання та навчання, становлення особистості музиканта. Вибір життєвого та професійного шляху особистості значною мірою визначається процесом становлення її ціннісної сфери. Від системи прийнятих і реалізованих в житті цінностей залежить спрямованість музично обдарованої особистості, її дії, поведінка та вчинки.

Пошук обдарованих особистостей з метою підтримки їхнього розвитку має велике суспільне значення. Як показують спеціальні дослідження, дуже малий відсоток людей створюють ті нові культурні та технічні цінності, що складають основу благополуччя всього людства або певної нації. Хто ці люди? Творчі, обдаровані особистості. Ідентифікувати обдарованість дуже складно. В першу чергу тому, що важко відповісти на запитання: кого вважати обдарованим? Особливо, якщо пошук відбувається серед дітей, коли їхні потенційні можливості ще остаточно не виявилися.

Для обдарованої молоді важливо зробити ціннісний вибір майбутньої професійної діяльності, яка неминуче повинна стати сенсом життя, що буде наповнене радістю, натхненням і буде звеличувати та підносити особистість. Особливо це стосується вибору музичної професії, яка повинна бути піднесена у свідомості майбутнього музиканта до рівня смислу його життя. Обираючи цей шлях, самовизначаючись, особистість перш за все стає носієм певної системи цінностей, сенсів, типу свідомості.

Мета та завдання статті. Розглянути теоретичні підходи до проблеми психологічних особливостей ціннісного становлення музично обдарованої молоді. Дослідити методи діагностики обдарованості у дітей, та в подальшому, студентів. Виокремити цінності майбутніх музикантів та психологічні особливості їх професійного становлення. Визначити

вплив соціокультурного середовища на систему цінностей музично обдарованої молоді та розвиток її смисложиттєвих орієнтацій.

Виклад основного матеріалу. Обдарованість - це те індивідуальне поєднання здібностей, яке дозволяє людині легко, швидко, на якісно іншому рівні набувати необхідні для успішного виконання діяльності навички і уміння. Відповідно до цього виділяються два види обдарованості :

- *спеціальна обдарованість*, що створює можливість успіху в певній діяльності,
- *загальна обдарованість*, яка, на відміну від спеціальної, забезпечує успішність освоєння широкого кола видів діяльності.

Але обдарованість не є єдиним чинником, що визначає успішність виконання діяльності.

Ознаки обдарованості - це ті особливості обдарованої особистості, які проявляються у її реальній діяльності і можуть бути оцінені під час спостереження за її діями. Ознаки явної (виявленої) обдарованості зафіксовані в її визначенні і пов'язані з високим рівнем виконання діяльності.

Обдарованість - це система, що включає такі компоненти:

- анатомо - фізіологічні задатки
- сенсорно - перцептивні блоки (підвищена чутливість)
- інтелектуальні та розумові можливості
- емоційно - вольова структура
- високий рівень продукування нових образів, фантазія, уявлення.

Психологи та педагоги запевняють, що обдарованість сучасної молодості залежить від дитячого віку, правильного розвитку морального, фізичного та емоційного стану.

Виходячи з цього психологами виділені **основні типи творчої діяльності:**

- науково-логічний
- техніко-конструктивний
- образно-художній
- вербально-поетичний
- музично-рухливий
- практико-технологічний
- ситуативний (спонтанний, розважливий).

У роботах закордонних та вітчизняних психологів і педагогів виділені деякі особливості обдарованих дітей. На їх думку, *обдарована дитина:*

- пам'ятає великий обсяг інформації,
- має великий словниковий запас,
- самостійно переносить засвоєне на новий лад,
- вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки,
- аналізує приховані взаємозалежності,
- вміє робити висновки,
- інтегрує і синтезує інформацію,
- із *власної ініціативи* вибирає для опрацювання складні завдання,
- здатен висловлювати зміст досить умовних ідей,
- уміє помічати тонкі відмінності,
- чутливий до протиріч,
- вміє оцінювати як результат, так і сам процес роботи,
- уміє передбачити наслідки своїх і чужих дій,
- уміє міркувати,
- уміє будувати гіпотези,
- застосовує ідеї на практиці,
- здатен до творчого перетворення дійсності й умов завдання,
- критичний у мисленні,
- має високу допитливість,

- здатний ризикувати,
- має розвинуте дивергентне мислення,
- має гнучкість і високу швидкість мислення і дій,
- здатний висловлювати оригінальні ідеї, винаходити нове,
- має багату уяву,
- здатний сприймати неоднозначні речі,
- має високі естетичні цінності,
- має розвинуту інтуїцію.

При обстеженні дітей на предмет обдарованості використовують наступні методи:

1. метод спостереження вчителів, батьків, оточення;
2. метод експертної оцінки (участь різних фахівців);
3. метод анкетування;
4. метод тестів, тренінгових завдань.

Очевидно, що немає єдиного, усіма визнаного визначення обдарованості. Ми упевнені, що теоретичний огляд даної проблеми дозволить вам знайти своє визначення обдарованості. Проте в сучасних поглядах на обдарованість є згода за декількома пунктами. Їх важливо пам'ятати при роботі з обдарованими дітьми, а надалі і студентами.

1. Обдарованість проявляється як здатність до видатних досягнень у будь-якій соціально значимій сфері людської діяльності, а не тільки в академічних областях.

2. Треба брати до уваги і ті здібності, які вже проявилися, і ті, які можуть проявитися (тобто потенційні).

3. Обдарованість є результатом взаємодії багатьох чинників. В першу чергу це означає, що обдарованість не дорівнює високому коефіцієнту інтелектуального розвитку (IQ), а отже, не визначається тільки винятковим інтелектом.

4. Обдарованість різноманітна, проявляється на різних рівнях і в усіх сферах життєдіяльності. Досягнення неможливі без високо розвиненої здатності до творчості (креативності), внаслідок чого встає особливе завдання виявлення і розвитку дітей з творчою обдарованістю.

5. Кожний обдарований - індивідуальність, що вимагає особливого підходу. Сприяння реалізації обдарованості найчастіше вимагає організації особливого середовища, що включає спеціальну освіту, яка виходить за рамки навчання в звичайній школі. [9]

Науковий підхід до такого явища, як обдарованість, виник на початку ХХ століття, коли французькими дослідниками - А.Біне та лікарем Т.Сімоном – було розроблено першу шкалу, що дозволяла визначити рівень відхилень розумового розвитку дітей від вікової норми.

Обдарованістю на перших етапах вивчення цього явища наукою вважали, в першу чергу, найвищі показники інтелектуальної діяльності. Артур Шопенгауер у середині ХІХ ст. характеризував генія як людину з високим (граничним) розвитком інтелекту. Проте життя і практика показали, що практично ніхто з дітей з високим IQ так і не стали видатними в своїй сфері творчими особистостями. У сучасній психології домінує тенденція оцінювати обдарованість на підставі стандартних психометричних тестів. Дослідження в цій сфері продемонстрували, що ані високий рівень IQ, ані високий рівень навчальних досягнень, ані високий рівень креативності (творчості) – кожний сам по собі – не може бути надійним індикатором обдарованості. Однією з найбільш розроблених сучасних теорій є концепція обдарованості Дж. Рензулі, який виділяє три основні компоненти, сукупність яких створює особистість, що може впливати на розвиток суспільства:

- 1) інтелектуальні здібності вище середнього рівня;
- 2) високі показники креативності;

Креативність – це здатність людини породжувати нестандартні ідеї, знаходити оригінальні рішення, відхилитися від традиційних схем мислення.

Так, К. Роджерс розуміє під креативністю здатність виявляти нові способи вирішення проблем і нові способи вираження.

3) висока мотиваційна включеність у інтелектуальний пошук. [14]

Обдарованість – це системна якість психіки, що розвивається протягом життя, яка визначає можливість досягнення людиною більш високих (незвичайних, неабияких) результатів в одному чи кількох видах діяльності порівняно з іншими людьми. А обдарована дитина – це дитина, що виділяється яскравими, очевидними, іноді видатними досягненнями (або має внутрішні передумови для таких досягнень) у тому чи іншому виді діяльності. Важливим для педагога та психолога є своєчасне виявлення такої обдарованої дитини, діагностування певних її нахилів, допомога у розвиненні її здібностей. [11]

Практична діагностика являє собою надзвичайно відповідальний вид діяльності. Висновок діагностика, оцінка ним психічного розвитку дитини можуть незворотно вплинути на умови сприйняття і навчання, на ставлення до неї оточуючих, змінити самооцінку, його ставлення до оточуючих. Тести - це лише одне з джерел відомостей, необхідних для прийняття рішень людьми. Ці рішення будуть тим правильніше, чим більше джерел інформації про дитину буде використано.

Зазвичай діагностика обдарованості проводиться з метою створення особливих умов навчання для дітей, студентів з неабиякими здібностями в рамках спеціально розроблених для цього навчальних і розвиваючих програм, які реалізуються у відповідних групах, навчальних класах і школах для обдарованих. Якщо ж дитина навчається у звичайній загальноосвітній школі завдання вчителя – своєчасно виявити таку обдаровану дитину, допомогти розвинути її, не дати згаснути вогнику творчого потенціалу особистості. [9]

Процес становлення системи цінностей у музично обдарованої особистості має свої особливості. Однією з них є *приналежність до певного соціокультурного середовища*. Майбутній музикант приходить на навчання з уже існуючою індивідуальною системою ціннісних орієнтирів (егоцентричні цінності, сімейні, суспільні та духовні цінності) та певним рівнем особистісного розвитку. Такий стан зумовлений зовнішніми та внутрішніми обставинами.

Зовнішні обставини – це все середовище існування людини – мікросередовище: (сім'я, друзі, навчальні заклади тощо; соціальні об'єднання зі своїми правилами, традиціями, «статусами», умови проживання, місце проживання, менталітет, релігія) та макросередовище, яке визначається історико-культурними умовами та процесами глобалізації. Л. С. Виготський підкреслював, що середовище є саме тією умовою здійснення діяльності людини, в ході якої відбувається оволодіння суспільно-історичним досвідом, світом культури. Це та умова, без якої, як і без індивідуально-типологічних особливостей, неможливий складний процес формування ціннісних орієнтацій молоді.

Внутрішні обставини – це осмислення, структурування та присвоєння людиною результатів її взаємодії з зовнішнім середовищем, переживання життєвих ситуацій, на основі чого будується оцінна система щодо себе самої як внутрішнього іншого. Результати такого осмислення формують особистісний досвід людини та відстежуються в особистісних концепціях когнітивних структур [14].

Н. В. Чепелева виокремлює два рівні такого досвіду: особистий та особистісний. Особистий досвід людини складається її життєвими ситуаціями, характером поведінки людини в них, особливостями взаємодії з іншими людьми тощо. Цей рівень досвіду присвоюється людиною «автоматично», без переробки та осмислення. Якщо ж цей досвід якимось способом структурується, осмислюється та інтерпретується, тобто інтегрується особистістю і перетворюється у структури її свідомості, він стає особистісним. Особистий досвід може бути як зовнішнім, так і внутрішнім. Особистісний досвід завжди є внутрішнім. Однак обидва можуть діяти на свідомому і несвідомому рівнях [4; 69 с.].

Особливістю становлення ціннісної сфери музично обдарованої особистості є її зв'язок з професійною діяльністю. Професійна діяльність майбутнього музиканта починає формуватися у студентські роки. У період навчання вона є навчально-професійною, а отже, провідною діяльністю і вимагає від музиканта більшої навчальної і музичної активності, засвоєння нових психологічних норм і критеріїв соціокультурного розвитку.

Під час музичного навчання ціннісна сфера майбутнього музиканта зазнає змін та корекції під впливом освітнього середовища. Музична освіта транслює цінності, які трансформуються в конкретні ціннісні уявлення. Сьогодні це підвищення ролі особистісного потенціалу музиканта, гуманістичних пріоритетів, посилення цільових орієнтацій музичної освіти на розвиток духовних потреб і ціннісної сфери музично обдарованої молоді. Музична освіта – це не просто засвоєння інформації, а складна взаємодія стосунків, почуттів, це щоденні пошуки, вдосконалення і спілкування, це залучення до знань. Знання – це щось актуальне для особистості, відчуте та пережите нею, на основі чого формується образ майбутньої професії.

Варто відзначити, що образ професії, як когнітивне та емоційне утворення, до певної міри змінює систему загальних орієнтирів суспільної та індивідуальної свідомості людей. Раніше ідеальний образ професіонала багато в чому пов'язувався з образом конкретних людей та їх певними професійними цінностями. Сьогодні «ідеальний образ професіонала» багато в чому замінений на «ідеальний спосіб життя». Невизначеність ціннісних уявлень про саму професію зміщує орієнтири на вибір бажаного способу життя за допомогою професії, яка вже виступає засобом його досягнення, а не його істотною частиною. Це характерно для етапу суспільного розчарування, де професія музиканта не є перспективною та бажаною. Це, зрештою, може призвести до професійної стагнації. Окрім цього, процес засвоєння особистістю цінностей здійснюється не лише шляхом утворення цілісних функціональних одиниць емпіричних уявлень, а й комунікативних – через засоби масової інформації і пропаганди.

Однією з особливостей ціннісного становлення майбутніх музикантів є *сформованість та розвиненість мотиваційно-ціннісного комплексу щодо майбутньої професійної діяльності*. Стосовно мотивації музично обдарованої молоді доцільно говорити не стільки про навчальну, скільки про навчально-професійну мотивацію, оскільки вона вже не може прирівнюватись до навчальної мотивації. У ній закладена професійна спрямованість і готовність до розв'язання професійних завдань, що, зрештою, є метою музичної освіти. З іншого боку, професійна мотивація студентів ще не відповідає професійній мотивації фахівців, залучених у професійну діяльність. Мотиваційний компонент процесу становлення особистості ціннісної сфери майбутнього музиканта виражає особистісний зміст і реалізується через показники готовності до професійної діяльності. На підставі аналізу наукової літератури можна стверджувати, що мотивація навчально-професійної діяльності – це співвідношення цілей, які музикант прагне досягти, і внутрішньої активності його особистості. У навчанні мотивація виражається у прийнятті студентом цілей і завдань навчання як особистісно значущих та необхідних [2, 186 с.].

Важливою особливістю ціннісного становлення майбутніх музикантів є їх зумовленість віковими, індивідуальними та психологічними характеристиками, усвідомлення власних інтересів і цінностей. Юнацький вік характеризується такими психологічними особливостями, важливими для становлення ціннісних орієнтацій: завершуються процеси біологічного дозрівання; однією з найважливіших потреб особистості стає інтелектуальний розвиток, посилюється емоційна стабільність; у міжособистісних стосунках важливого значення набуває спілкування з ровесниками, особливо з представниками протилежної статі; триває саморозвиток і самовдосконалення; відзначається більш сформований світогляд, стабільність поглядів (хоч і не завжди правильних), спостерігається вплив різних точок зору, зміна та суперечливість думок, відбувається інтенсивний розвиток самосвідомості, молоді люди самовизначаються у системі моральних цінностей, принципів, норм і правил поведінки, усвідомлюють особисту соціальну відповідальність; проходить суттєва перебудова особистості, зумовлена змінами соціальної ситуації розвитку.

Особливістю ціннісної сфери особистості є її системність як з точки зору власної побудови, так з позиції приналежності до системи вищого рівня особистості. В якості найбільш загальних принципів організації системи виступають такі її характеристики, як цілісність; структурність (зумовленість функціонування системи властивостями її

структури); ієрархічність (елементи системи можуть розглядатись в якості системи. А сама система - в якості підсистеми системи більш високого рівня); взаємозалежність системи і середовища (їх взаємозв'язок і взаємовплив); множинність опису (неможливість врахування всіх аспектів системи в рамках якої- небудь однієї моделі) [1, 365 с.].

Висновки. Отже, слід пам'ятати, що ціннісна система має бути гармонійною, а цінності майбутньої професії повинні сприйматись як особисто значущі. Тільки в такому випадку буде можливим забезпечення інтенціональності поведінки майбутніх музикантів на основі їх ціннісних орієнтацій, а розвиток особистості у професійній діяльності відбуватиметься узгоджено та гармонійно. Відтак майбутня професійна діяльність набуде смисложиттєвого значення.

Сучасна українська загальноосвітня та вища школа повинна забезпечувати всебічний розвиток індивідуальності людини як особистості та найвищої цінності суспільства на основі виявлення її задатків, здібностей, обдарованості і талантів. В Україні прийнято цілий ряд законів і програм (зокрема Закон України “Про освіту”, Державна цільова програма „Вчитель”, національна програма “Діти України” та інші), які спрямовані на створення загальнодержавної мережі навчальних закладів для обдарованої молоді. Сутність проблеми полягає в тому, що традиційна система підготовки вчителя орієнтована на середнього студента і певним чином нівелює його індивідуальні особливості. Сучасні запити суспільства і держави вимагають реформування даної системи у напрямку розвитку дослідницьких властивостей, творчого потенціалу майбутніх педагогів. Тому одним з пріоритетів модернізації освіти визнається підготовка нової генерації педагогів-дослідників, здатних виявляти і розвивати здібності та обдарування дитини. Досвід та успіхи найбільш розвинених країн світу у галузі науки, виробництва, розвитку. [14]

Джерела та література

1. Асмолов А. Г. Психология личности. – М.: Изд-во МГУ, 1990. -367 с.
2. Михаськова М. А. Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики: дис. канд. пед. наук: 13.00/ Марина Анатоліївна Михаськова. – К., 2007. – 186 с.
3. Чудновский В. Е. Проблема оптимального смысла жизни. Вестник МГОУ. Серия «Психологические науки»/ В. Чудновский - № 2. Том 1.- 2008.- М.: Изд-во МГОУ.- 154 с.
4. Волощук М.В. Методичні основи діагностики інтелектуальної обдарованості.- Видавництво Нац. Пед. Університет ім. Драгоманова, 2009
5. Чепелева Н. В. Исходные теоретические положения и понятия психологической герменевтики/ под. ред. Н. В. Чепеливой. - К.: Изд-во Нац. пед. ун-та им. М. П. Драгоманова, 2009.- С. 9-24
6. Гильбух Ю.З. Розумово обдарована дитина. Психологія, діагностика, педагогіка.- К.: «Укрвизполіграф», 1992
7. Гилфорд Дж. Психологія мислення. Структурна модель інтелекту/ ред. А.М. Маюшкина.- М.: Прогресс, 1965
8. Венгера Л.А. Диагностика умственного развития дошкольника./ под ред. Л.А. Венгера, В.В.Холмовской.- М., 1978
9. Лейтес Н.С. О признаках детской одаренности.- Вопросы психологии, 2003.- № 3
10. Марцинковская Т.Д. Диагностика психического развития детей: Пособие по практической психологии.- М.: Линка- Пресс, 1997
11. Одаренные дети.- перевод с англ./ Общ. Ред. Г.Д. Бурменской и В.М. Слущкого- М.: Прогресс, 1991
12. Туршцева Л.В. Особливості роботи з обдарованими дітьми. – Харків: Видавнича група «Основа», 2008
13. Щепланова Е.И. Психологическая диагностика одаренности школьников: проблемы, методы, результаты исследований и практики.- М.: Издательство МПСИ, Воронеж: НПО «МОДЭК», 2004.

References

1. Asmolov A. G. Psy`xology`ya ly`chnosty`. – М.: Y`zd-vo MGU, 1990. -367 s.
2. My`xas`kova M. A. Formuvannya faxovoyi kompetentnosti majbutn`ogo vchy`telya muzy`ky`: dy`s. kand. ped. nauk: 13.00/ Mary`na Anatoliyivna My`xas`kova. – К., 2007. – 186 s.
3. Chudnovsky`j V. E. Problema opty`mal`nogo smy`sla zhy`zny`. Vesny`k MGOU. Sery`ya «Psy`xology`chesky`e nauky`»/ V. Chudnovsky`j - # 2. Tom 1.- 2008.- М.: Y`zd-vo MGOU.- 154 s.
4. Voloshhuk M.V. Metody`chni osnovy` diagnosty`ky` intelektual`noyi obdarovanosti.- Vy`davny`cztvo Nacz. Ped. Universy`tet im. Dragomanova, 2009
5. Chepeleva N. V. Y`sxodnye teorety`chesky`e polozhennya y` ponyaty`ya psy`xology`cheskoj germenevty`ky`/ pod. red. N. V. Chepely`voj. - К.: Y`zd-vo Nacz. ped. un-ta y`m. M. P. Dragomanova, 2009.- S. 9-24
6. Gil`bux Yu.Z. Rozumovo obdarovana dy`ty`na. Psy`xologiya, diagnosty`ka, pedagogika.- К.: «Ukrvuzpoligraf», 1992

7. Gy'lford Dzh. Psy'xologiya my'slennya. Strukturna model' intelektu/ red. A.M. Mayushky'na.- M.: Progress, 1965
8. Vengera L.A. Dy'agnosty'ka umstvennogo razvy'ty'ya doskol'ny'ka./ pod red. L.A. Vengera, V.V.Xolmovskoj.- M., 1978
9. Lejtes N.S. O pry'znakh detskoj odarennosti' .- Voprosy psy'xology'y', 2003.- # 3
10. Marcy'nkovskaya T.D. Dy'agnosty'ka psy'xu'cheskogo razvy'ty'ya detej: Posoby'e po prakty'cheskoj psy'xology'y' .- M.: Ly'nka- Press, 1997
11. Odarennye dety' .- perevod s angl./ Obshh. Red. G.D. Burmenskoy y' V.M. Sluczkogo- M.: Progress, 1991
12. Turishheva L.V. Osobly'vosti roboty' z obdarovany'my' dit'my'. – Xarkiv: Vy'davny'cha grupa «Osnova», 2008
13. Shheblanova E.Y'. Psy'xology'cheskaya dy'agnosty'ka odarennosti' shkol'ny'kov: problemy, metody, rezul'taty y'ssledovany'j y' prakty'ky' .- M.: Y'zdatel'stvo MPSY', Voronezh: NPO «MODЭК», 2004

Пьявка Игорь. Особенности становления мотивационной ценностных комплекса музыкально одаренных молодежи. Статья посвящена изучению особенностей становления мотивационно-ценностного комплекса музыкально одаренной молодежи. Выяснена роль мотивационной направленности личности как одной из особенностей становления и развития ценностей.

Ключевые слова: личность, ценности, ценностное становления, музыкальная одаренность, профессиональная направленность, профессиональная мотивация.

Pyavka Igor. Features of formation of the motivational-value complex of the musically gifted youth. The article is devoted to the study of the peculiarities of formation of the motivational-value complex of the musically gifted youth. The role of the motivational orientation of a personality as one of the peculiarities of value formation and development was established.

Pedagogical musical psychology examines the psychological foundations of the musical training and education, the formation of a musician's personality. A personality's choice of personal and professional ways of life is largely determined by the process of formation of his or her value sphere. The orientation of the musically gifted personality, his or her actions, behavior and deeds depend on the system of values which are adopted and realized in life.

The search for the gifted individuals in order to support their development is of great social significance. According to special studies, a very small percentage of people create those new cultural and technical values that form the basis of the well-being of all humanity or a certain nation. Who are these people? Creative and gifted personalities. It is very difficult to identify giftedness. First of all, it is hard to answer the question who should be considered gifted, especially if the search is conducted among children whose potential capabilities haven't been fully revealed yet.

For the gifted youth it is important to make a valuable choice of future professional activity, which should inevitably become the meaning of life, which will be filled with joy, inspiration and which will dignify and enhance a personality. This is especially true in the choice of the musical profession, which should be raised in the consciousness of a future musician to the level of his or her meaning of life. Choosing this path, in the process of self-determination a personality primarily becomes the carrier of a certain system of values, senses and type of consciousness.

Key words: personality, values, value formation, musical giftedness, professional orientation, professional motivation.

Стаття надійшла до редколегії 01.12.2018 р.

УДК 37.013(09)

Оксана Смалько,

Луцький педагогічний коледж (Луцьк)

Оксана Бартків

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (Луцьк)

ПОГЛЯДИ В. СУХОМЛИНСЬКОГО НА ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ У МОЛОДІ ВІДПОВІДАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА

У статті проаналізовано погляди В. Сухомлинського на проблему формування у молоді відповідального батьківства.

Головним змістом і метою сімейного життя В. Сухомлинський називав виховання дітей, а основним завданням школи у цьому контексті – підготовку школярів до виконання ролей чоловіка і дружини, батька і матері, батьків і дітей. Виокремлено основні погляди В. Сухомлинського на формування відповідального батьківства. Визначено, що, на думку вченого, відповідальним батьківство буде за умов: готовності юнаків і дівчат до створення сім'ї. Особливого значення він надавав вихованню у майбутнього подружжя моральної готовності до виконання батьківських ролей; усвідомлення сутності самого поняття «відповідальність», під яким вчений розумів інтегральну якість особистості, яка органічно поєднує громадянськість та совість й